

גליון רנ"ב
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למספרות קליין על האישור לשימוש בתמונה

סיפורי חז"ל

כאשר עם ישראל כולו היה עסוק בביות מצרים, משה רבנו עצמו התעסק במצוות וחפש את עצמותיו של יוסף הצדיק. וכיצד ידע משה היכן נמצאות עצמותיו של יוסף? סרה, בתו של אשר, הייתה אישה זקנה שחיה עוד מימי יוסף. "האם את יודעת היכן קבור יוסף?" שאל אותה משה רבינו. בתשובתה היא סיפרה לו כי לאחר מיתת יוסף הניחו אותו המצרים בארון של מתכת והשליכו אותו לתוך מימי הנילוס כדי שגופתו תביא ברכה אל המים. הלך משה אל שפת הנילוס וקרא בקול: "יוסף, יוסף! הגיע העת שנשבע הקדוש ברוך הוא כי הוא יגאל אותנו, והגיעה העת לקיים את השבועה שהשבעת את ישראל! אם תראה היכן אתה נמצא, נוכל לקיים את השבועה, ואם לא, אנו פטורין ממנה". מיד צף ארונו של יוסף ועלה על פני המים. ודיעה נוספת בתלמוד אומרת כי ארונו של יוסף היה מונח בקבר מלכים גדול בין ארונות שונים, ומשה לא ידע באיזה ארון הוא קבור. משה עמד בפתח הקבר וקרא ליוסף להראות את מקומו, ארונו של יוסף רעד וכך ידע משה כי זהו ארון יוסף. ומסיים התלמוד: בכל השנים בהם עם ישראל נדד במדבר, היו נודדים עמם שני ארונות - ארון הברית בו היו הלוחות והארון בו היו מונחות עצמותיו של יוסף. כאשר העוברים והשבים היו מביעים תמיהה האם נאה להוביל את ארון האלוקים יחד עם ארונו של משה. אמרו להם כי נאה וגם יאה שכן קיים יוסף את כל מה שכתוב בתורה.

(עפ"י מסכת סוטה י"ג)

פרשת השבוע

כבוד האדם של הצדיק

סיפר אחד מנבדי הרה"ק רבי שלומיקה מזווייהעל זיע"א: פעם אחת בסעודת שחרית של חג פסח ישב יהודי עני סמוך אל שלחנו של סבי רבנו, והוציא מתיקו מצות מכונה, הניחן על השולחן והיה נוגס ואוכל כשפירורים נתזין ומתפזרין מסביבו על השולחן. הערתי לו בלחש שידאג לא לפזר פרוורים על השולחן. והנה הבחנתי בסבי האדמו"ר רבי גדליה משה זיע"א שמעיר משהו לאביו רבינו זיע"א. אז פנה אלי סבי הקדוש ואמר: מה אתה רוצה ממנו? הנח לו. "וואס ווילסט דו פון איהם לאז איהם אפ..." אם כי כאמור הקפדתו של רבנו באפית המצות היתה מיוחדת, ולא היה מסתפק בימי הפסח אלא ממצות מצוה שאפה ערב פסח אחר חצות. אולם כבוד האדם היה חופף על כל הליכותיו ללא שיוור.

אכילת מצה בשמחה

מסופר על חסיד אחד שנכנס

בערב חג המצות אל רבו הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זיע"א, כשהוא עצוב ומדוכה על כי חיטי השמורה שלו נחמצו, ואין להשיג חיטים אחרות בשום אופן, כך שיהיה עליו לאכול בפסח מצה פשוטה. אמר לו הרבי: מצה שמורה דוקא הרי מצוה דרבנן, ואילו לשמוח ביום טוב מחוייבים מן התורה, מוטב איפה לאכול מצה פשוטה בשמחה, מאשר לאכול מצה שמורה בעצבות.

פרה יפה במקום מצה שמורה

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א הקפיד מאד שיהיה לו קמח מהודר ומשומר למהדרין, אסף פרוטה לפרוטה ויצא לקנות קמח למצות, בדרכו פגש ביהודי שלבו מר עליו, כי פרתו שממנה היה לו פרנסה מתה, ואיך יפרנס את ילדיו, שמח רבי משה לייב שמחה גדולה, נתן לו את כספו וחזר וקנה קמח פשוט מן השוק, ואמר: יתפארו אחרים במצה שמורה ואני - בפרה יפה.

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:43 ת"א: 7:45 ר"ת: 8:25

חג הפסח

זמני כניסת החג

ירושלים: 6:29 ת"א: 6:44

הריקוד שהביאה לשמחה בכל העולמות

מסופר: בשנה אחת היתה התנהגותו של הבעש"ט הקדוש זיע"א שונה ומסתורית. אך אתמול, בעת שאיבת מים שלנו, היה שרוי בשמחה רבה, והנה לעת ערב, בשעת בדיקת חמוץ, לבשו פניו קדרות. בלילה, לאחר בדיקת חמוץ, קרא הבעש"ט עשרה מתלמידיו וביקשם לערוך תיקון חצות בכוונה רבה. עתה היה ברור להם, כי הבעש"ט מבקש לבטל איזו גזירה רעה, שרק עיניו הטהורות צופות אותה. גם למחרת בערב פסח לא השתנה המצב ופני הבעש"ט הוסיפו להיות חיוורות וחמורות סבר. ואף ביקש מהתלמידים, לכונן בעת התפילה את הכוונות המיוחדות לראש השנה. לאחר התפילה אמר הבעש"ט דברי תורה, שהתמקדו במידת הביטחון בה'. "הביטחון האמיתי הוא", אמר, "שגם כאשר האדם אינו רואה שום מוצא ושום מבוא לישועה, הוא בוטח בה' ומאמין בישועתו הקרובה". עוד אמר הבעש"ט, כי הביטוי לביטחון הוא השמחה.

אחרי הדברים ניכרה על פני הבעש"ט ארשת של שמחה, אך זו היתה מהולה בחרדה. כך עבר היום, ברגשות מעורבים של שמחה הכרוכה במרירות-הנפש. בשעת אפיית מצת-המצווה היה הבעש"ט בשמחה, אך לפני תפילת מנחה ציווה שוב על תלמידיו לכונן את הכוונות של ראש-השנה, וחרדה נפלה עליהם. ליל הסדר הגיע. התלמידים הקדושים הסבו סביב רבם, וציפו להסבריו ולדברי התורה הנפלאים שהיה נוהג לתבל בהם את אמירת ההגדה. אבל השנה לא הרים הבעש"ט את עיניו מן ההגדה כל הסדר. הוא רק קרא את הכתוב בנעימה משתפכת, ולא פסק אף לרגע קל מקריאתו. הדבר גרם צער עמוק לכל התלמידים. הבעש"ט הקדוש השתק, והיה שקוע בשרעפיו. דממה השתררה בחדר. גם התלמידים היו שקועים במחשבות ובהרהורים.

לפתע נשמע קול צחוק מפי הבעש"ט. התלמידים הביטו בו וראו כי עיניו עצומות, פניו לוחטות בשלהבת-קודש, והוא צחוק מתוך חדווה פנימית עמוקה. כעבור שעה קלה פקח הבעש"ט את עיניו וקרא: "מזל-טוב! ברוך הוא וברוך שמו הגדול, הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו, שגם עמו הם בבחינת ישראל, ופועלים יותר מאשר ישראל"יק בעל-שם-טוב". שמחה גדולה הציפה את התלמידים, אבל הם השתוקקו

לדעת את פשר הדבר והתפללו בלבם שרבים יואיל לספר להם את אשר ראה בעיניו הקדושות. ואכן, הבעש"ט סיפר:

"בערב חג הפסח השנה נגזרה גזירה חמורה על אחד מכפרי היהודים שבסביבה. גויי אותו מקום, שרחשו שנאה עזה ליהודים, גמרו בלבם להתנפל על היהודים דווקא בליל חגם ולכלות בהם את זעמם, בראותי זאת, ניסיתי לעורר רחמים לפני היושב במרומים. ביקשתי גם את עזרתכם, בתפילה ובכוונות. אבל כל מעשיי וכל מעשיכם, לא הועילו. לפיכך נתאזרתי במידת הביטחון והשלכתי את יהבי על אבינו שבשמים. כשראיתי את עוצמת הגזירה, לא ראיתי כל סיכוי לבטלה, אבל כפי שאמרתי אתמול, מידת הביטחון דורשת אמונה מוחלטת בכל מצב. הערב, כשישבנו לעריכת הסדר, לא ידעה נפשי מרגוע. שעת הגזירה קרבה והלכה, ולא ראיתי כל מוצא.

אבל לפתע השתנו פני הדברים מן הקצה אל הקצה. באותו כפר ישב לשולחן הסדר זוג חשוך ילדים. האיש, שהוא מחסידינו, בינוני בידעת התורה, אבל תמים במעשיו ובעל מעשים טובים, ישב עם רעייתו, קרא את ההגדה וסיפר לה את סיפור הצרות של בני ישראל במצרים, על-פי המדרשים.

כשסיפר על גזירת "כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו", פרצה האשה בבכי מר. אילו היה הקב"ה מזכה אותי בכך, אמרה, הייתי נוהגת בו אחרת. לא הייתי מאפשרת לאיש לפגוע בו. לא הייתי נוהגת עמו כפי שהקב"ה נוהג בנו. הבעל, מצידו, הצדיק את הדין ואמר שעלינו להאמין כי צדיק ה' בכל דרכיו. אבל האשה הוסיפה לטעון: איפה מידת הרחמים? איך יכול הקב"ה להתנהג כך עם בנו יחידו? אפילו אם אנחנו חוטאים לו, בכל זאת הרי אנו בניו. כך התנהלה ביניהם שיחה נוקבת. הבעל מצדיק את הקב"ה, ואילו האשה הכפרית הפשוטה, טוענת שהוא היה צריך לרחם יותר על עם ישראל.

אחרי הכוס הרביעית נסתתמו טענותיו של הבעל, והוא אמר: הצדק איתך. הקב"ה צריך לרחם יותר על עמו. ומכיוון שתם הוויכוח, והם היו תחת השפעת היין ששתו, קמו שניהם ויצאו בריקוד. הבעש"ט סיים את דבריו: באותו רגע קיבלו גם בשמים את דברי הסניגוריה של האישה הכפרית, וכאשר יצאו השניים במחול, נהייתה שמחה בכל העולמות, וגם אני שמחתי שמחה רבה. ומובן שגם הגזירה נתבטלה."

משל ונמשל

וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

משל למלך אחד אשר יצא לצוד בשדה, ופגש רועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחלילו, האזין המלך לנגינתו הנפלאה של הרועה ונשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא יכול היה לעזוב את המקום, לאחר שסיים הרועה את נגינתו ניגש אליו המלך והתחיל לדבר איתו, ומצא כי הרועה שכלו חד וחרוף מאד, ומלא חכמה ותבונה. התפעל המלך מאד וביקש מהרועה לבוא עימו לארמון ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא עם המלך לארמונו. מאז ישב הרועה תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עימו בכל דבר, עד שהפך להיות לאחד משרי המלך החשובים. יתר השרים קינאו מאד בשר החדש אשר היה כל כך חביב על המלך, והחליטו לנסות ולהדיחו מתפקידו ע"י כך שיעלילו עליו כי גונב הוא כסף מאוצר המלך. כאשר שמע המלך על כך קרא המלך לשר (הרועה לשעבר) כדי לחקור אותו, השר הכחיש את הדבר והוכיח לכולם שהוא ישר ונאמן עד מאד, בכל זאת שכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק בביתו, אולי שם ימצאו סימנים לגניבה מבית המלך. הלך המלך כשהשרים מתלווים אליו לבית השר, ומצאו שביתו רהוט בפשטות רבה, עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריח. שאל המלך: מה יש בחדר הזה? אדוני המלך - נפל השר על ברכיו והתחנן - בבקשה ממך, אל תבקש ממני לראות מה יש בחדר, משום שאני בוש מאד ממה שמונח בחדר זה. תחנוני השר רק חיזקו את חשדות המלך, ומשום כך התעקש כי יפתחו את החדר, כאשר פתחו את החדר מצאו שהוא ריק ואין בו מאומה, מלבד תרמיל רועים ישן וחליל... תמהו המלך והשרים. אדוני המלך - אמר השר - מיום בואי לארמונך לא התגאיתי כלל במעמדי הרם, זאת משום שבכל יום אני נכנס לחדר הזה, מחלל בחליל ונוכר בעברי כרועה צאן פשוט.

הנמשל: הזכירה "כי עבד היית במצרים" תועיל לאדם לא לבוא לידי גאווה, כי בכל פעם שירגיש בעצמו שבא לידי גאווה, מיד יזכור את עברו שהיה עבד במצרים ותסתלק הגאווה מלבו.

(בשם ה"שאגת אריה" זיע"א)

ואנו איננו נוהגים

פעם נודמן הרה"ק בעל התניא זיע"א לעשות את חג הפסח בכפר קטן סמוך לוויילנה, אותו איזור היה מהמבצרים של המתנגדים לחסידות ורק מתי מעט חסידים התגוררו באיזורים הללו, כך גם בני אותו הכפר היו נמנים על חוגי המתנגדים. אמרו כי נס נעשה לו לבעל התניא בכך שלא זיהו אותו, שהיו יכולים המתנגדים בזעמם להפליא בו את מכותיהם כפי שכבר היו מקרים. מתי מספר החסידים שהתגוררו בכפר התאספו בחשאי להתבשר מזיוו ותורתו ביום חג החירות הזה, בלילה הראשון של החג התאספו כל בני הכפר לתפילת מעריב בבית הכנסת היחיד שהיה בכפר, התפילה נאמרה כמנהג אשכנז ומשום כך המתפללים לא אמרו הלל לאחר שמונה עשרה של תפילת ערבית. הרבי וקומץ החסידים חפצו בכל זאת להתפלל כמנהג החסידים ולומר גם הלל, המתינו אפוא לרגע שכל המתפללים עזבו בית הכנסת והלכו לביתם לערוך את הסדר, ואז התחילו באמירת הלל כמנהגם. פייבל שמש בית הכנסת כבר התכוון לנעול את שערי המקום, כשלתע גילה את המניין החסידי עומד בחדר צדדי ואומר הלל בהתלהבות רבה. השמש שלא היה טיפש, הבין מיד במה מדובר, והרים קול זעקה, חיש קל אץ לביתו של המרא דאתרא וסיפר לו בסערת רוח על המניין החסידי שנתפס בבית הכנסת. המרא דאתרא עזב את כל ההכנות של ליל הסדר ורץ לבית הכנסת. כשראה את המניין החסידי החל לצעוק כנגד המתפללים בעודו מכה באגרופו בכוח על בימת בית הכנסת, מנין לכם החוצפה לומר הלל כאשר הרמ"א מתייחס במפורש לפסק דינו של הבית יוסף, ומדגיש שאנו איננו נוהגים. החסידים המעטים בני הכפר חשו לא נעים מול פניו של הרב והם הביטו בחשש מה לעברו של בעל התניא. זה עמד על מקומו ופניו מפיקות שמחה של חג, חיוך קל עלה על שפתיו של הרבי והוא השיב בניחותא "האם כבוד תורתו היה נוכח בשעה שהרמ"א כתב את הערתו "ואנו איננו נוהגים". ומנין לכם שהרמ"א הכה באגרופו על השולחן בשעה שכתב מילים אלו? שמא כתב זאת בנחת כשהכוונה היא לומר, שאנו לדאבוננו איננו נוהגים במנהג נאה זה." בבת אחת פג כעסו של הרב והוא עזב את בית הכנסת, בהותירו אחריו את המניין החסידי בעיצומו של הלל חסידי נלהב.

צ'ין אדם לחברו

פרה יפה במקום מצה שמורה
 הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א הקפיד מאד שיהיה לו קמח מהודר ומשומר למהדרין, אסף פרוטה לפרוטה ויצא לקנות קמח למצות, בדרכו פגש ביהודי שלבו מר עליו, כי פרתו שממנה היה לו פרנסה מתה, ואיך יפרנס את ילדיו, שמח רבי משה לייב שמחה גדולה, נתן לו את כספו וחזר וקנה קמח פשוט מן השוק, ואמר: יתפארו אחרים במצה שמורה ואני בפרה.

להרנין לב אלמנה

מסופר: באחד הימים קרוב לחג הפסח, הגיעה אישה אלמנה לביתו של הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, בשאלה מה לעשות עם חסה הנגועה בתולעים? אמר לה רש"ז שתביא אליו את החסה, כאשר חזרה עם החסה, נטל רבי שלמה זלמן את עלי החסה, נעמד ליד המנורה, ובדק אותם אחד לאחד, כך עמד במשך שעותיים תמימות פוסק הדור, שכל רגע ביממה היה מחושב אצלו עד מאד, ובדק עלי חסה כדי שלא למנה יהיה חסה כשרה לאכילה בליל הסדר.

מעות חיטים

בימי זקנתו של הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א, כשעלה שנה אחת לשאת את דרשת שבת-הגדול, פנה אל קהל עדתו ואמר: "דרכם של הרבנים לפתוח דרשה זו בקושיה על הרמב"ם, ולאחר מכן לתרצה על-ידי פלפול חריף. בנעורי,

כשכוחי היה במותני, הייתי גם אני עושה כן, אך עתה זקנתי ואין בידי לדרוש כך." אומר איפוא רק זאת: הרמב"ם פוסק שבלייל הסדר מצווה לאכול מצות ולשתות ארבע כוסות, ושאפילו עני שבישראל המחזר על הפתחים חייב לקיים מצוות אלה. ועל כך יש לי קושיה גדולה – איך יוכלו העניים, שאין בידם פרוטה, לקיים מצוות אלה? קושיה גדולה היא, ואין בידי תירוץ. אך לא אזוז מכאן עד שתתמצה אתם. הבינו הנוכחים את הרמז ותרמו ביד נדיבה ל'מעות-חיטים' עבור העניים.

ד' כוסות חלב

מסופר על הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א רבה של ירושלים עיה"ק, שיום לפני חג-הפסח הופיע לפניו יהודי עני ובפיו שאלה: האם אפשר ליצאת ידי חובת ארבע כוסות בחלב? היהודי הסביר, שמפאת עוניו אין לו אפשרות לקנות יין, אבל יש לו עז שמניבה חלב. הרב שמע את השאלה, ומיד הוציא סכום כסף ונתן לעני: "לך קנה לך יין ובשר ודגים ועשה את החג כראוי". לאחר מכן הסביר לבני-ביתו: "כששאל אם אפשר לשתות ארבע כוסות חלב במקום יין, הבנתי שגם בשר אין לו, שאם-לא-כן לא היה עולה על דעתו לשתות חלב בליל-הסדר. לכן נתתי לו די הצורך כדי לקנות את כל צורכי החג".

חילולא דצדקיא

שבת קודש י"ב ניסן
 רבי מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא מסטרי ב"ר יואל משה (תרט"ז)

יום ראשון י"ג ניסן
 רבינו יוסף קארו ב"ר אפרים (בית יוסף-של"ה) רבינו משה אלשיך ב"ר חיים (אלשיך-שנ"ז) הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא (ה"צמח צדק" מליובאוויטש – תרכ"ו) הרה"ק רבי יואל משאץ ב"ר חיים (תרמ"ו)

יום שני י"ד ניסן
 הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר ליפמן (תר"ה) הגה"ק רבי אברהם יפה'ן מנובהרדוק ב"ר צבי אשר יפה (תשל"ל)

יום שלישי ט"ו ניסן
 יצחק אבינו הרה"ק רבי מאיר מקרייטינופאלי ב"ר צבי (יד המאיר – תקע"ה)

הרה"ק רבי אלישע ב"ר ברוך מגורליץ (תש"א)

יום רביעי ט"ז ניסן
 לוי בן יעקב משבטי קה

יום חמישי י"ז ניסן
 הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה) הרה"ק רבי מאיר אבוחצירא ב"ר ישראל (תשמ"ג)

יום שישי י"ח ניסן
 רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד') הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב ב"ר שלמה (תרל"א)

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

פרפראות

כאן הבן שואל

חסיד אחד בא אל הרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א וביקש להתברך מפיו בזרע של קיימא, אמר לו הרבי להשאר אצלו לחג הפסח, בליל הסדר אמר לו הרבי: קרא נא מה שכתוב בהגדה "כאן הבן שואל", כאן אפשר לשאול ולבקש בן, וכן היה, לשנה הבאה נולד לו בן זכר.